basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA BOBEDI (SAL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

MOTSHEANONG/PHUPJANE 2026

MATSHWAO: 40

NAKO: Dihora tse 1½

Pampiri ena e na le maqephe a 12.

DITAELO LE DIKELETSO HO MOHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO TSE THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Dipalekgutshwe	(40)
KAROLO YA B:	Ditshomo	(40)
KAROLO YA C:	Meqoqo	(40)

2. Araba dipotso tse tswang bukeng eo o ithutileng yona.

3. Qala potso KA NNGWE leqepheng LE LETJHA.

4. O lokela ho sehella mola ka mora karolo e nngwe le e nngwe.

5. Nomora dikarabo tsa hao jwalo feela kaha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.

6 Tlola mola ka mora karabo e nngwe le e nngwe.

7. Hlokomela tshebediso ya polelo le mopeleto.

8. O eletswa ho sebedisa nako ka tsela ena:

KAROLO YA A:	Metsotso e (2 x 45) 90
KAROLO YA B:	Metsotso e (2 x 45) 90
KAROLO YA C:	Metsotso e (2 x 45) 90

9. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

LEQEPHE LA DIKAHARE:

Leqephe lena le tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o lakatsang ho di araba, ntle le hore o bale pampiri kaofela.

KAROLO YA A: DIPALEKGUTSHWE **Araba dipotso tsa dipalekgutshwe tseo o ithutileng tsona.**		
NOMORO YA POTSO	**MATSHWAO**	**LEQEPHE**
1. 'Hobaneng, Mme?'	20	4
2. 'Nako e sa le teng'	20	5
KAROLO YA B: DITSHOMO **Araba dipotso tsa ditshomo tseo o ithutileng tsona.**		
3. 'Nkolobe'	20	7
4. 'Obe'	20	8
KAROLO YA C: MEQOQO **Araba dipotso ka BOBEDI tsa meqoqo.**		
5. 'Hlahlobo'	20	10
6. 'Tjhelete'	20	11

KAROLO YA A: DIPALEKGUTSHWE

MAKUMANE A THATA A BOPHELO – JM Maqubela

POTSO YA 1: 'HOBANENG, MME?'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima palekgutshwe kaofela ha yona.

TEMA YA A

Molahlehi o dutse ka mora lemati la ditshepe. O tonetse lemati mahlo. Ka pelong o phetla buka ya bophelo ba hae. Bophelo bo boima ba ditshotleho. O hopola mohlang a neng a eja moroko le dikolobe. O hopola ha a ne a qobellwa ho ya batla dinku, sefako ho na se dinaka. O boela hape a hopola mohlang a neng a etselletswa ka hore o utswitse tjhelete. Leha tjhelete e se e fumanehile, o ile a patelwa. Metopa ya phafa ya letsatsing leo o ne a e bone e theositse le ho nyolosa mmele wa hae jwalo ka ditema. Ho ne ho ntsheditswe malokobe mmeleng wa hae. A sa nahana jwalo, setshwantsho sa mootli wa hae sa iponahatsa kelellong ya hae. Yena malomae Ntsie ka sebele. Hoba a hopole setshwantsho sena, meokgo ya kolla mahlong a hae. Pelo ya utlwa bohloko. Meokgo ya nna ya rothela fatshe. A e sheba mme ha a qeta a qamaka.

1.1 Hlwaya baphetwa BA BABEDI bao ho buuwang ka bona qotsong. (2)

1.2 Bolela sebaka seo mophetwa a leng ho sona. Hobaneng a le moo? (2)

1.3 Ditaba tse qotsong di phetwa ho tswa lehlakoreng lefe la mopheti? Tiisa ka lebaka. (2)

1.4 Hlwaya polelo e nang le tatolano qotsong. (1)

1.5 Molwantshuwa ke mang palekgutshweng? Tshehetsa karabo ya hao. (3)

1.6 1.6.1 Mongodi o sebedisitse karaburetso efe polelong e latelang? Sheba mola 9 ho ya ho wa 10.

'Meokgo ya nna ya rothela fatshe.' (1)

1.6.2 Sepheo seo mongodi a sebedisitseng polelo e ho 1.6.1 ke sefe? (2)

1.7 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tse latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela pela nomoro. Tshehetsa ka lebaka.

Taba ya hore ntata Molahlehi a se nke boikarabello kgodisong ya Molahlehi le ho fana ka bopaki ha MmaMolahlehi lekgotleng la dinyewe, e re bopela … ya ditaba.

A kgolo
B tharahano
C tharollo
D phethelo (3)

1.8 Mongodi o fana ka thuto efe palekgutshweng ee? (2)

1.9 Na o dumellana le mohopolo wa hore mme, jwalo ka MmaMolahlehi, a fetole fane ya ngwana nako le nako ha a nyalwa? Tshehetsa ka lebaka. (2)
[20]

LE

POTSO YA 2: 'NAKO E SA LE TENG'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima palekgutshwe kaofela ha yona.

TEMA YA B

'Bona mona, mosuwe Tlotliso! Ke rata ha o ka ikitlaelletsa ho haha setjhaba sa rona jwalo ka mosuwe wa makgonthe. Re lokela ho kgutlisetsa thuto boemong bo amohelehang ba nako e fetileng ya mehla ya rona. Mosuwe e be mosuwe, ha morutwana le yena a lokela ho dula setulo sa hae sa borutwana mme e le morutwana. Mpho, ke na le tshepo ya hore o tla fetoha mona boitshwarong ba hao mme wa thonaka makumane a lahlehileng a bophelo ba hao, ra a kgomaretsa nqa e le nngwe ka boka ba dinotsi. Ha o ikemiseditse, sena se ka phethahala. *(Mosuwe Tlotliso o thotse mme o mametse.)* La ho qetela, kgalemo ena e ngotsweng e bolela hore o kgutlele boitshwarong bo amohelehang feela. Botebong ba pelo ya hao, sena se dule jwalo ka keletso empa e seng kahlolo.' Ha mosuwehlooho a qeta ho bua, mosuwe Tlotliso a ema ka maoto, a shebile fatshe. … Beke tse tharo tsa feta mosuwe Tlotliso a sebetsa ka thata mosebetsing wa hae wa sekolo.

2.1 Fana ka lebitso la mopheti wa ditaba tse qotsong. (1)

2.2 Qolla polelo e re bopelang thehello moleng wa 1. (1)

2.3 Bolela sebaka seo diketsahalo tse qotsong di etsahalang ho sona. (1)

2.4 Ketso ya Tlotliso ya ho sheba fatshe e totobatsa maikutlo a jwang ho yena? (1)

2.5 Tlotliso ke molwantshuwa palekgutshweng. Fana ka ketsahalo TSE PEDI tse tiisang sena. (2)

2.6 Fana ka diketsahalo TSE PEDI tse tiisang hore mosuwe Tlotliso ke mophetwa ya tjhitja. (2)

2.7 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tse latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela pela nomoro, o be o tshehetse karabo ya hao.

Ke mokgabisopuo ofe o sebedisitsweng polelong e latelang:

'… thonaka makumane a lahlehileng a bophelo ba hao, ra a kgomaretsa nqa e le nngwe ka boka ba dinotsi.'

A Mothofatso
B Papiso
C Tshwantshiso
D Pheteletso (3)

2.8 Ngola moelelo o totobetseng wa maele a latelang, o be o hlalose hore a nyalana jwang le diketsahalo tsa palekgutshwe.

'E bona mahe leraba lona ha e le bone.' (3)

2.9 Mookotaba o hlahisitsweng ke mongodi palekgutshweng ee ke ofe? (2)

2.10 Na o dumellana le ketsahalo ya hore mosuwe Tlotliso a fumantshwe monyetla wa bobedi ka mora ketso eo a e entseng? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

2.11 Ke qeto efe eo o neng o tla e nka ha o ne o le mookamedi wa mmuso ho thibela matlo a thitelo ho rekisetsa bana ba sekolo jwala? (2)
[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 40

KAROLO YA B: DITSHOMO

***BOKGELEKE BA BASOTHO* – R Moeketsi**

POTSO YA 3: 'NKOLOBE'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima tshomo kaofela ha yona.

TEMA YA C

Yaba ngwana o a lla o re: 'Ngwee, ngwee!' Yaba mma moshanyana o tshoha haholo. Efela ho na le leseanyana mona. Yaba o nka lesea a le anyesa. La anya, la anya, la kgora. Yaba ba kwala lehaha hantle mme lesea lona ba ya le lona hae.

… Jwale ha mmae a mmotsa hore o llelang, yena a re ha a lle, o mpa feela a jewa ke mosi. Yaba mmae o re: 'Jwale ha o tlohe keng mosing?'

Jwale mmae a kena le yena ka ntlong a mmontsha moo lesea le ithoballetseng ka kgotso teng, mme a re, 'Ngwana wa hao ke enwa. O etsang ka ngwana o le monna? Le hona o mo nka kae ngwana enwa? Ebe o ile wa ja setlhare seo ke neng ke o romile ho ya nkopela sona ha malomao?' Moshanyana ha a di utlwa le ho di utlwa dipotso tsena. O ne a thabetse feela ho bona leseanyana la hae le ntse le bolokehile.

Ke tshomo ka mathetho.

3.1 Bolela sebaka seo lesea le fumanweng ho sona le hore le fumanwe ke mang. (2)

3.2 Hlwaya phetapheto ya mantswe e hlahang qotsong. (1)

3.3 Hlwaya makgetha a MABEDI a tshomo a hlahang qotsong. (2)

3.4 Qotsa polelo e nang le moelelo o patehileng o bolelang, 'o a fahlwa'. Sheba mola wa 4–5. (1)

3.5 Monamodi ke mang qotsong? Tshehetsa karabo ya hao. (3)

3.6 Qotsa polelo e re bopelang tharollo qotsong ebe o e tshehetsa ka lebaka. (2)

3.7 Ngola moelelo o totobetseng wa maele a latelang, o be o hlalose hore a nyallana jwang le diketsahalo tsa tshomo.

'Ngwana ya sa lleng o shwela tharing.' (3)

3.8 Mookotaba o hlahisitsweng ke mongodi tshomong ee ke ofe? (2)

3.9 Ka tjhebo ya hao, na mosadi o ne a nepile ka ho roma ngwana ho malomae ho ya lata setlhare sa mofuta o jwalo? (2)

3.10 Ke qeto efe eo o neng o tla e nka ha o ne o tswetse lesea empa o le moshanyana? (2)

[20]

LE

POTSO YA 4: 'OBE'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima tshomo kaofela ha yona.

TEMA YA D

A tla a kgakgathwa ngwana batho bosiu ba ba ba esa. Yaba Obe e rongwa ho mo kgutlisetsa.

Jwale ha ho tsohuwa habo ngwetsi, ngwana o ruruhile ebile mahlo a kwalehile. O madi hohle, ebile o llela tlase ke mokgathala. Batswadi ba hlomohela moradi. Ba halefela mokgotsi. Ba tenwa ke ngaka ya maobane. Ba tswa, ba ya batla ngaka e nngwe. Ya fihla, ya hlaba nku, ya sebetsa ka yona, ya nka nama e setseng mme ya kgutla. Feela ha se thuse letho hobane bona bosiung boo e fihlile Obe, ya nka ngwana batho ya mo isa lengopeng. Yaba baloi ba iketsetsa borata ka yena, ba nto mo kgutlisetsa hae a le maqebaqeba.

Jwale ntatae a batla ngaka e nngwe hape. Ya fihla ya hlaba nku e ntsho. Ya sebetsa moradi ka yona. Ya sebetsa batswadi, ya ba ya thakgisa le motse. Ya phutha banna ba motse. Ba lalla Obe tseleng moo e fetang teng. Ba bang ba e lalla lapeng ka mahlakoreng a mabedi. Yaba ngaka e robala lapeng habo morwetsana.

4.1 Mophetwa ya neng a rongwa ho ya lata morwetsana ke mang mme o ne a ronngwe ke mang? (2)

4.2 Ditaba tsa palekgutshwe ena di phetwa ho tswa lehlakoreng lefe la mopheti? Fana ka bopaki. (2)

4.3 Bolela nako le sebaka tsa ho kgakgathwa ha ngwetsi. (2)

4.4 Tshebetso ya ngaka ya boraro e fapana jwang le ya ngaka ya bobedi? (2)

4.5 Ke eng seo dingaka ka bobedi tse hlahang qotsong di se entseng ka ho tshwana? (1)

4.6 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tse latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela pela nomoro. Tshehetsa karabo ya hao.

Ketso ya hore matsale a tsose ngwetsi bosiu ho ya mo ruta mosebetsi ona wa hae, e totobatsa ... ya ditaba.

A phethelo
B tharahano
C kgolo
D mothipoloho (3)

4.7 Batswadi ba morwetsana ke baphetwa ba semelo sefe? Tshehetsa karabo ya hao. (3)

4.8 Ke thuto efe eo mongodi a lekang ho e fetisetsa ho babadi ka tshomo ee? (2)

4.9 Na o utlwela mosadi eo bohloko ka ho lelekwa motseng oo a o tlwaetseng? Tshehetsa karabo ya hao. (3)
[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 40

KAROLO YA C: MEQOQO

PELONG YA KA – SM Mofokeng

POTSO YA 5: 'HLAHLOBO'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima moqoqo kaofela ha wona.

TEMA YA E

'Ke lelaletsa mahlo a ka dithabeng, teboho ya ka e tla leba teng, ho Jehova ya di bopileng.' Ke seo o tshwanetseng ho se bolela empa … re tseba ho kopa feela, ha re tsebe ho fana leha e le ka yona teboho!

Dilemo di fetile, ngwaneso, di fetile di le ngata haholo. Ditlhahlobo di tlile mme di fetile le tsona … kapa di fetile? E, mohlomong di fetile empa ho setse e le nngwe feela. Ho setse tlhahlobo eo e sa leng e qaleha kgale ha o hlaha, e tla fela mohla o shwang; tlhahlobo e tla bolela hore na o tla ya dinkung kapa dipoding, tlhahlobo e matla haholo, ngwaneso. Mohlomong le yona re a e fokolla. Ha re rapele ka mehla, re kope matla a tla re tshehetsa moo re fokolang … hoba re a fokola, ngwaneso. Re a tseba moo thuso ya rona e tla tswa teng.

5.1 Mopheti o bua le mang ka tshebediso ya lentswe, 'Ngwaneso', moqoqong? Sheba mola wa 4. (1)

5.2 Bolela dintho TSE PEDI tseo mopheti wa ditaba a reng di fetile. (2)

5.3 Qolla dipolelo TSE PEDI moo mongodi a sebedisitseng lewa la tlohelo qotsong. (2)

5.4 Bolela tlhahlobo eo mopheti a reng ke yona e setseng. (1)

5.5 Mongodi o bontsha tshekamelo efe ho ya ka moqoqo? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

5.6 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tse latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela pela nomoro. Tshehetsa karabo ya hao.

Polelo e latelang e re bopela mokgabisopuo ofe?

Ditlhahlobo di tlile mme di fetile le tsona …?

A tarakano
B lebotsi
C tatolano
D leetsisa (3)

5.7 Sepheo sa mongodi ke sefe ka tshebediso ya tshwantshiso polelong e latelang?

'… na o tla ya dinkung kapa dipoding, tlhahlobo e matla haholo, ngwaneso.' (2)

5.8 Polelo ena, 'Ho setse tlhahlobo eo e sa leng e qaleha kgale ha o hlaha', e bontsha (tlhekelo, tharahano, phethelo) moqoqong. Kgetha karabo e le nngwe, o be o e tshehetse ka lebaka. (3)

5.9 Ho ya ka wena, na ke ntho e ntle hore re thusane ka phaposing ha ditlhahlobo di ngolwa? (2)

5.10 Na ke ntho e nepahetseng hore sekolo se ahlole baithuti bohle ka mokgwa o tshwanang wa ho ngola tlhahlobo? (2)
[20]

LE

POTSO YA 6: 'TJHELETE'

Bala qotso ena, ebe o araba dipotso tse itshetlehileng hodima moqoqo kaofela ha wona.

TEMA YA F

O tla nahana hore mohlomong ha motho a se a e bokelletse e le ngata o a phomola, a name. Tjhee. Ya bileng meharo a e bokella ka mekgwamekgwa e mengata e lokileng le e sa lokang, o dula a le matswalong nako ena kaofela. O tshohile batho ba bang, hobane o se a ntse a nahana hore le bona ba lakatsa ho e hlotha ho yena jwalo ka ha le yena a e hlothile ho ba bang. Hoba sebe seo o se etsang ho e mong se tla o ja, hobane o tla be sale o nahana hore ba bang ba batla ho se etsa ho wena. 5

... Tjhelete eo ba e bolokileng e a hola mme e qala ho tswala moo e leng teng, e latela mantswe a le a reng: 'Ho tla fuwa e mong le e mong ya nang le ntho.'

6.1 Akaretsa mohopolo wa sehlooho wa qotso. (2)

6.2 Qotsa mantswe A MABEDI a bontshang hore tjhelete e ka fa motho boikgutso. (2)

6.3 Ditaba tsa moqoqo oo di phetwa ho tswa lehlakoreng lefe la mopheti? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

6.4 Sepheo sa mongodi ke sefe ka ho tshwantshisa tjhelete le diphoofolo moqoqong? (2)

6.5 Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tse latelang. Ngola tlhaku (A–D) feela pela nomoro. Tshehetsa karabo ya hao.

Polelo e latelang e re bopela mokgabisopuo ofe?

'Tjhelete eo ba e bolokileng e a hola mme e qala ho tswala moo e leng teng':

A Phoqo
B Papiso
C Mothofatso
D Pebofatso (3)

6.6 Ngola moelelo o totobetseng wa maele a latelang, o be o hlalose hore a nyalana jwang le ditaba tsa moqoqo.

'Di a bela, di a hlweba.' (3)

6.7 Tshebediso ya mongodi ya lentswe, 'Meharo', e na le tshusumetso efe ho mmadi, moqoqong oo? (2)

6.8 Na o dumellana le tlhahiso ya mopheti ya hore tjhelete e mpa feela e le moputso wa mosebetsi wa batho? Tshehetsa karabo ya hao. (2)

6.9 Ka tjhebo ya hao, setjhaba se ka ruta bana jwang ka melemo le kotsi ya tjhelete? (2)
[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 40
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 40